

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики

**Матеріали
XVIII Міжнародної науково-практичної конференції**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
АСОЦІАЦІЯ МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ
КОЛЕГІЯ ЮРИСТІВ З МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ

«Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики»

Матеріали
XVIII Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса – 2025

УДК 341.225(082)

М432

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Навчально-наукового інституту морського права та менеджменту Національного університету «Одеська морська академія» від 27 травня 2025 р. (протокол № 10).

Редакційна колегія: Савінова Н.А., д.ю.н., с.н.с. (голова редколегії); Шемякін О.М., д.ю.н., проф.; Сотниченко Л.Л., д.е.н., проф.; Голубкова І.А., д.е.н., проф.; Доннікова І.А., д.ф.н., проф.; Вишневський В.Л., к.ю.н., доцент; Задоя І.І., к.ю.н., доцент; Степанов С.В., к.ю.н., доцент.

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики: матеріали **М432** XVIII Міжнародної науково-практичної конференції НУОМА (25 квітня 2025 р.) – Одеса: НУОМА, 2025 – 215 с.

У збірник увійшли матеріали XVIII щорічної Міжнародної науково-практичної конференції «Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики», що відбулась в Національному університеті «Одеська морська академія» 25 квітня 2025 р.

Видання містить аналіз актуальних безпекових та організаційно-правових проблем в сфері використання Світового океану, морегосподарського комплексу та інфраструктури в сучасних умовах.

УДК 341.225(082)

© Національний університет «Одеська морська академія», 2025

© Асоціація морського права України, 2025

© Колегія юристів з морського права України, 2025

<i>Матвеевський О.В.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ В МОРСЬКІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ	64
<i>Бельо Л.Ю.</i> ПРИВАТНО-ПРОВОА СКЛАДОВА ПОЛІТИКИ МОРСЬКОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	68
<i>Ізбаши О.О.</i> ІННОВАЦІЇ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В КОНТЕКСТІ МОРСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	72
<i>Скоробагатько А.В.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ МОРЯКІВ ЯК СКЛАДОВА МОРСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	75
<i>Тимофєєва Л.Ю.</i> ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА МОРЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	79
<i>Іванова А.В. Корощенко М.М.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА МОРСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ	82
РОЗДІЛ II. МОРСЬКЕ ПРАВО	86
<i>Сурілова А.О.</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОРТОВИХ ОПЕРАЦІЙ: ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПОРТІВ	86
<i>Допілка В.О.</i> МОРЯК У СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТРУДОВОГО ПРАВА	89
<i>Костиця О.В.</i> МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ МОРЯКІВ У КОНТЕКСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ НА МОРІ	93
<i>Краснікова О.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ DEMURRAGE AND DETENTION У ГАЛУЗІ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВАНТАЖІВ	97
<i>Півторак Г.Ф.</i> РОБОТА ДУНАЙСЬКОЇ КОМІСІЇ ЗА РОКИ ГОЛОВУВАННЯ УКРАЇНИ	101
<i>Костиєва І.В.</i> ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ АГЕНТУВАННЯ КРУЇЗНИХ СУДЕН ЯК ПЕРЕДУМОВА ВІДНОВЛЕННЯ МОРСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	104
<i>Ковтуненко О.А.</i> ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ МОРСЬКОЇ ІПОТЕКИ В РІЗНИХ ЮРИСДИКЦІЯХ	108
<i>Гвоздік О.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПРОФОРМ ЧАРТЕРІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ВИДУ ВАНТАЖУ	112
<i>Давара С.А.</i> КОНЦЕПЦІЯ АРЕШТУ СЕСТРИНСЬКОГО СУДНА ТА ПЕРЕПОНИ В ЇЇ ЗАСТОСУВАННІ	116

Ізбаи О.О.,
кандидат юридичних наук, доцент;
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Національного університету «Одеська морська академія»

ІННОВАЦІЇ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В КОНТЕКСТІ МОРСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Морська безпека є одним із ключових елементів національної безпеки, оскільки через моря проходять стратегічні торгові маршрути, а також розміщені критичні об'єкти інфраструктури, включаючи порти, судна, енергетичні ресурси. Інновації та захист інтелектуальної власності відіграють важливу роль у забезпеченні морської безпеки, сприяючи розвитку нових технологій для ефективного захисту від загроз, таких як тероризм, піратство та екологічні катастрофи.

Інноваційні рішення для морської безпеки включають такі напрямки, як автоматизація суден, розробка безпілотних морських апаратів, удосконалення навігаційних систем, а також створення нових технологій для моніторингу морського середовища. Важливу роль відіграє також розвиток штучного інтелекту (ШІ) та великих даних для аналізу інформації, що надходить з різних джерел, і для прогнозування можливих загроз. Безпілотні судна та морські дрони здатні здійснювати патрулювання та моніторинг морських зон, знижуючи ризики для екіпажів суден. Вони можуть бути оснащені інноваційними сенсорами та засобами збору даних для виявлення загроз і забезпечення безпеки [2].

Системи ШІ для запобігання аваріям на морі здатні аналізувати великі обсяги даних, включаючи інформацію про рух суден, погодні умови та стан обладнання. Це дозволяє: прогнозувати потенційні небезпечні ситуації, надавати екіпажу своєчасні попередження, пропонувати оптимальні рішення для уникнення зіткнень.

Використання ШІ для виявлення загроз у морі містить передові алгоритми розпізнавання образів та аномалій. Ці системи можуть ідентифікувати нетипову поведінку суден, що може вказувати на піратську активність або інші злочинні дії. ШІ для моніторингу безпеки екіпажу включає інноваційні рішення, такі як:

Розумні системи відеоспостереження, здатні виявляти нештатні ситуації.

Аналіз біометричних даних членів екіпажу для раннього виявлення втоми або стресу.

Автоматизовані системи обліку робочого часу та відпочинку, що запобігають перевтомі.

Також використовуються новітні системи кібербезпеки для захисту морської інфраструктури від кіберзагроз, зокрема проти атак на портові інформаційні системи та системи суден. Усі нові розробки та технології потребують належного захисту прав інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність (ІВ) відіграє важливу роль у забезпеченні морської безпеки через розробку та впровадження нових технологій, що сприяють покращенню контролю, управління та захисту у морській сфері [1]. Ось кілька основних аспектів, як ІВ впливає на морську безпеку:

1. Технологічні інновації: Патенти та авторські права захищають нові розробки у сфері судноплавства, навігації, безпеки портів і кораблів. Це можуть бути технології для контролю над рухом суден, системи раннього попередження про загрози (піратство, тероризм, контрабанда), системи виявлення незаконної діяльності тощо [6].

2. Системи моніторингу та спостереження: Авторські права на програмне забезпечення та патенти на технічні рішення дозволяють створювати високоточні системи радарного моніторингу, супутникових систем, які дозволяють відслідковувати переміщення суден і запобігати інцидентам.

3. Захист портів та суден: Патенти на нові технології у сфері охорони суден, автоматизовані системи виявлення загроз і кіберзахисту також підпадають під захист ІВ. Морська інфраструктура, як порти, потребує ефективних заходів безпеки від кібератак та інших загроз.

4. Ліцензування технологій: Морські держави, компанії або організації можуть ліцензувати інноваційні рішення для покращення своєї безпеки, що дозволяє розповсюджувати передові розробки у глобальному масштабі, збільшуючи загальний рівень морської безпеки.

5. Кібербезпека: Морська індустрія дедалі більше залежить від цифрових систем, які контролюють операції суден та портів. Охорона програмного забезпечення, систем комунікацій і даних від кібератак також є ключовим елементом ІВ у цій сфері [5].

Захист ІВ вкрай важливий для стимулювання подальших досліджень та інновацій, оскільки це забезпечує винахідникам та компаніям правовий захист і економічний зиск від їхніх розробок. Міжнародне право, включно з Угодою про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРІПС), надає рамки для захисту ІВ у міжнародному масштабі, що є критично важливим для глобальних компаній, які працюють у сфері морської безпеки [3].

Однак існують і виклики. Морська галузь стикається зі швидким розвитком технологій, що вимагає постійного вдосконалення механізмів захисту інтелектуальної власності. Крім того, через міжнародний характер

морської індустрії виникає необхідність гармонізації законодавства різних країн у сфері ІВ [4].

Для України, як морської держави з виходом до Чорного моря, інновації в морській безпеці та належний захист ІВ є ключовими для забезпечення національних інтересів. Успішний захист розробок у морській галузі може сприяти залученню інвестицій, розвитку суднобудування та підвищенню обороноздатності країни в контексті морської безпеки.

Список використаних джерел:

1. Кузьменко О. В. Інтелектуальна власність у сфері безпеки: теоретико-правовий аспект / О. В. Кузьменко // Право і безпека. – 2020. – № 3. – С. 45–52.
2. Морська безпека: міжнародно-правові аспекти / за ред. І. Г. Петрова. – Київ: Наукова думка, 2019. – 256 с.
3. World Intellectual Property Organization. IP and Maritime Innovation [Електронний ресурс]. – Geneva: WIPO, 2021. – Режим доступу: <https://www.wipo.int>
4. International Maritime Organization. Maritime Security and Safety Strategy [Електронний ресурс]. – London: IMO Publications, 2022. – Режим доступу: <https://www.imo.org>
5. Bueger C., Edmunds T. Beyond Seablindness: A New Agenda for Maritime Security Studies / C. Bueger, T. Edmunds // International Affairs. – 2017. – Vol. 93, № 6. – P. 1293–1311.
6. Innovation and the Blue Economy: Intellectual Property in the Maritime Sector [Електронний ресурс]. – Munich: European Patent Office, 2021. – Режим доступу: <https://www.epo.org>